

เอโก กิร สาวตถิวาสี กุลปุตโต นนุจโคณิ ปริเยสนโต อรณญิ ปวิสิตวา มชฌนุตติกกาล โคณิ ทิสวา ยุธเ  
วิสสชเชตวา “อวสส อัยยาน สนติเก อาหารมตฺตํ ลภิสสามิติ ขุปปิปาสาปปีโต วิหารํ ปวิสิตวา ภิกขุณํ สนติกํ  
คณตวา วนทิตวา เอกมหนฺตํ อฏฺฐาลิ ๑

ไดยินว่า อ. กุลบุตร ผู้อยู่ในพระนครชื่อว่าสาวตถิโดยปกติ คนหนึ่ง แสงหาอยู่ ซึ่งโคตัวหายแล้ว เข้าไปแล้ว สู้ป่า  
เห็นแล้ว ซึ่งโค ในกาลแห่งพระอาทิตย์มีเงาอันตั้งอยู่แล้วในท่ามกลาง ปล่อยแล้ว ในฝูง (คิดแล้ว) ว่า “(อ. เรา) จักได้  
(ซึ่งวัตถุ) สักว่าอาหาร ในสำนัก ของพระผู้เป็นเจ้า ท. แน่แท้” ดังนี้ ผู้อันความหิวและความกระหายบีบคั้นแล้ว เข้าไปแล้ว  
สู่วิหาร ไปแล้ว สู่สำนัก ของภิกษุ ท. ไหว้แล้ว ไดยืนอยู่แล้ว ณ ที่สุดส่วนข้างหนึ่ง ๑

ตสฺมี โข ปน สมเย ภิกขุณํ อวการปาทิยํ ภูตตาวเสสกํ ภาตตํ โหติ ๑

ก็ ในสมัย นั้นแล อ. ภัต อันเหลือลงจากภัต (อันภิกษุ ท.) จั้นแล้ว ในภาคเป็นที่ไล่ซึ่งวัตถุอันเป็นเดน ของภิกษุ ท.  
ย่อมมี ๑

เต ตํ ฉาตกปปีตํ ทิสวา “อิงฆ ภาตตํ คเหตวา ภูณชาติ (P134) วทิสฺสุ ๑

(อ. ภิกษุ ท.) เหล่านั้น เห็นแล้ว (ซึ่งกุลบุตร) นั้น ผู้อันความหิวบีบคั้นแล้ว กล่าวแล้ว ว่า “เชิญเถิด (อ. ท่าน) ถือเอาแล้ว  
ซึ่งภัต จงบริโภค” ดังนี้ ๑

พุทฺธกาเล จ นาม อนนฺตูปพยณฺชนํ อุปฺปชฺชติ ๑

ก็ อ. แสงและกับอันมิใช่หนึ่ง ย่อมเกิดขึ้น ชื่อ ในกาลแห่งพระพุทธรเจ้า ๑

โส ตโต ยาปนมตฺตํ คเหตวา ภูณชิตวา ปาณียํ ปิวิตวา หตฺเต ฐเวิทวา ภิกขุ วนทิตวา “กึ ภาณเต อชฺช อัยยา  
นิมนตฺตานุจानํ อคมฺสฺสูติ ๑

(อ. กุลบุตร) นั้น ถือเอาแล้ว (ซึ่งวัตถุ) อันสักว่าเป็นเครื่องยังอัตภาพให้เป็นไป (จากถาด) นั้น บริโภคแล้ว ตี๋มแล้ว ซึ่งน้ำ  
อันบุคคผลพึงดื่ม ล้างแล้ว ซึ่งมีอ. ท. ไหว้แล้ว ซึ่งภิกษุ ท. (กล่าวแล้ว) ว่า “ข้าแต่ท่านผู้เจริญ ในวันนี้ อ. พระผู้เป็นเจ้า ท.  
ได้ไปแล้ว สู่ที่เป็นที่นิมนต์ หรือ” ดังนี้ ๑

“นตฺถิ อุปาสก, ภิกขุ อิมินาว นินฺหาเรน นินฺพทฺธํ ลภณฺตฺติติ ๑

(อ. ภิกษุ ท. กล่าวแล้ว) ว่า “ดูก่อนอุปาสก (อ. การนิมนต์) ย่อมไม่มี, อ. ภิกษุ ท. ย่อมได้ เนื่องนิตย โดยทำนอง นี้เทียว”  
ดังนี้ ๑

โส “มยฺ อฏฺฏจาย สมฺมฏฺฏจาย รตฺติณฺทิวํ นิพทฺธํ กมฺมํ กโรณฺตาปิ เอวํ มชฺฐรพฺยณฺชนนตฺตํ น ลมาม, อิมํ กิร นิพทฺธํ ญฺญชฺชนฺติ, กิํ เม คิหิภาเวน, ภิกฺขุ ภวิสฺสามิตี จินฺเตตฺวา ภิกฺขุ อุปสงฺกมิตฺวา ปพฺพชฺชํ ยาจิ ๑

(อ. กุลบุตร) นั้น คิดแล้ว ว่า “อ. เรา ท. ลูกขึ้นแล้ว ลูกขึ้นพร้อมแล้ว แม่กระทำอยู่ ซึ่งการงาน เนื่องนิตยฺ ตลอดคืนและวัน ย่อมไม่ได้ ซึ่งกับและข้าวสวยอันอร้อย อย่างนี้, ได้ยินว่า (อ. ภิกษุ ท.) เหล่านี้ ย่อมจัน เนื่องนิตยฺ, (อ. ประโยชนฺ) อะไร ของเรา ด้วยความเป็นแห่งคฤหัสถ์, (อ. เรา) เป็นภิกษุ จักเป็น” ดังนี้ เข้าไปหาแล้ว ซึ่งภิกษุ ท. ขอแล้ว ซึ่งการบวช ๑

อถ นํ ภิกฺขุ “สาธุ อุปาสกาทิ ปพฺพาเชสุ ๑

ครั้งนั้น อ. ภิกษุ ท. (กล่าวแล้ว) ว่า “ดูก่อนอุบาสก อ. ดีละ” ดังนี้ (ยังกุลบุตร) นั้น ให้บวชแล้ว ๑

โส ลหฺฐปสมฺปโท สพฺพปการํ วตฺตปฏฺวิตฺตํ อกาลิ ๑

(อ. กุลบุตร) นั้น ผู้มีอุปสมบทอันได้แล้ว ได้กระทำแล้ว ซึ่งวัตรและวัตรตอบ อันเป็นอุปการะแก่ภิกษุทั้งปวง ๑

โส พุทฺธานํ อุปฺปนฺเนน ลมสฺสกาเรน กติปาหจฺจเยน ฌุลสฺสโร อโหสิ; ตโต จินฺตสิ “กิํ เม ภิกฺขาย จริตฺวา ชีวิตฺเตน, คิหิ ภวิสฺสามิตี ๑

(อ. ภิกษุ) นั้น เป็นผู้สรีระอันอันได้เป็นแล้ว โดยอันล่วงไปแห่งวันเล็กน้อย เพราะลามและสักการะ อันเกิดขึ้นแล้ว แก่พระพุทฺธเจ้า ท., ในลำดับนั้น (อ. ภิกษุ นั้น) คิดแล้ว ว่า “(อ. ประโยชนฺ) อะไร ของเรา ด้วยการเที่ยวไป เพื่อภิกษา แล้วจึงเป็นอยู่, (อ. เรา) เป็นคฤหัสถ์ จักเป็น” ดังนี้ ๑

โส วิพฺพมิตฺวา เคหํ ปาวสิ ๑

(อ. ภิกษุ) นั้น ลี้กแล้ว ได้เข้าไปแล้ว สูเรื่อน ๑

ตสฺส เคเห กมฺมํ กโรณฺตสฺส, กติปาเหเนว สรีรํ มิลาปิ, ตโต “กิํ เม อิมินา พุกฺกชน, สมฺโณ ภวิสฺสามิตี จินฺเตตฺวา ปฺนาคนฺตฺวา ปพฺพชิ ๑

(เมื่อกุลบุตร) นั้น กระทำอยู่ ซึ่งการงาน ในเรือน, อ. สรีระ เที่ยวแห่งแล้ว โดยวันเล็กน้อยนั้นเที่ยว, ในลำดับนั้น (อ. กุลบุตร นั้น) คิดแล้ว ว่า “(อ. ประโยชนฺ) อะไร ของเรา ด้วยความทุกข์ นี้, (อ. เรา) เป็นสมณะ จักเป็น” ดังนี้ มาแล้ว บวชแล้ว อีก ๑

โส กติปาหํ วิตฺตินาเมตฺวา ปฺนํ อุกฺกณฺจิตฺวา วิพฺพมิตฺวา ๑

(อ. ภิกษุ) นั้น ยังวันเล็กน้อย ให้น้อมล่วงไปวิเศษแล้ว กระสันขึ้นแล้ว ลี้กแล้ว อีก ๑

ปพฺพชิตกาเล ปน ภิกฺขุณํ อุปการโก อโหสิ ๑

แต่ว่า (อ. กุลบุตร นั้น) เป็นผู้กระทำซึ่งอุปการะ แก่ภิกษุ ท. ได้เป็นแล้ว ในกาล (แห่งตน) บวชแล้ว ๑

โส ปุณฺณิ กติปาเทเนว อุกกณฺณจิตฺวา “กึ เม คิหิภาเวน, ปพฺพชิสฺสามีติ คนฺตฺวา ภิกฺขุ วฺนฺหิตฺวา ปพฺพชฺชํ ยาจิ ๑  
(อ. กุลบุตร) นั้น กระสันขึ้นแล้ว โดยวันเล็กน้อยนั้นเที่ยว แม้อีก (คิดแล้ว) ว่า “(อ. ประโยชน์) อะไร ของเรา ด้วยความ  
เป็นแห่งคฤหัสถ์, (อ. เรา) จักบวช” ดังนี้ ไปแล้ว ไหว้แล้ว ซึ่งภิกษุ ท. ขอแล้ว ซึ่งการบวช ๑

อถ นํ ภิกฺขุ อุปการวเสน ปุณฺณ ปพฺพชยฺสิ,  
ครั้งนั้น อ. ภิกษุ ท. (ยังกุลบุตร) นั้น ให้บวชแล้ว อีก ด้วยอำนาจแห่งอุปการะ,

เอวํ โส จกฺขตฺตํ ปพฺพชิตฺวา อุปฺปพฺพชิตํ ๑

(อ. กุลบุตร) นั้น บวชแล้ว ลีกลแล้ว ลั่นทกครั้ง อย่างนี้ ๑

ตสฺส ภิกฺขุ “เอส จิตฺตวลีโก หุตฺวา วิจรตีติ “จิตตหตฺตเถโรติ นามํ กรีสุ ๑

อ. ภิกษุ ท. (กล่าวแล้ว) ว่า “(อ. ภิกษุ) นั้น เป็นผู้เข้าไปในอำนาจแห่งจิต เป็น ย่อมเที่ยวไป” ดังนี้ กระทำแล้ว (ซึ่งคำ) ว่า  
“อ. พระเถระชื่อว่าจิตตหัตถ์” ดังนี้ ให้เป็นชื่อ (ของภิกษุ) นั้น ๑

ตสฺสเอวํ อปราบํ วิจรฺนตสฺสเอว, ภริยา คพฺภินี อโหสิ ๑

(เมื่อนายจิตตหัตถ์) นั้น เที่ยวไปอยู่ ไป ๆ มา ๆ อย่างนี้ นั้นเที่ยว, อ. ภรรยา เป็นผู้มึนครรภ์ ได้เป็นแล้ว ๑

โส สตฺตเม วาเร อรณฺณโต กลิณฺณํ (P135) อาทาย เคหํ คนฺตฺวา ภณฺฑกํ จเปตฺวา “อตฺตโน กาสาวํ  
คณฺหิสฺสามีติ คพฺภํ ปาวีสิ ๑

(อ. นายจิตตหัตถ์) นั้น ถือเอาแล้ว ซึ่งภณฺฑะคือไถ่ ไปแล้ว จากป่า สู่เรือน ในวาระ ที่เจ็ด วางไว้แล้ว ซึ่งสิ่งของ ได้เข้าไป  
แล้ว สู่ห้อง (ด้วยอันคิด) ว่า “(อ. เรา) จักถือเอา ซึ่งผ้ากาสาวะ ของตน” ดังนี้ ๑

ตสฺมี ขณฺเ ตสฺส ภริยา นิปฺชชิตฺวา นิหฺตยติ ๑

ในขณะ นั้น อ. ภรรยา (ของนายจิตตหัตถ์) นั้น นอนแล้ว ย่อมประพฤติหลับ ๑

ตสฺสา นิตฺถสฺสากฺโก อปคโต ๑

อ. ผ้าสาฎก (อันภรรยา) นั้น นุ่งแล้ว ไปปราศแล้ว ๑

มุขโต ลาลา ปคฺขรติ, นาสา ชฺรุชฺชรายติ, มุขํ วิวฺมํ, ทนฺตํ ชฺสติ ๑

อ. น้ำลาย ย่อมไหลออกจากปาก, อ. จมูก ย่อมประพฤติชูรุกรู, อ. ปาก อ้าแล้ว, อ. ฟัน เสียดสีกันอยู่ ๑

สา ตสฺส อุทฺธมาตกสรีรํ วิย อุปฺภฺจาลิ ๑

(อ. ภรรยา) นั้น ปรากฏแล้ว (แก่นายจิตตหัตถ์) นั้น ราวกะ อ. สรีระอันพองขึ้นแล้ว ๑

โส “อนิจจัง ทุกขัง อิทัม, อหัง เอตตัง กาลัง ปพพชิตวา อิมัง นิสสาย ภิกขุภาเว สณฺหาตุํ นาสกฺขินฺติ กาสาวโกฏฺธิยํ  
คเหตฺวา อุทฺเธ พนฺธโนโต เคหา นิทฺทมิ ๑

(อ. นายจิตตตตฺต) นั้น (คิดแล้ว) ว่า “(อ. สรีระ) นี้ เป็นธรรมชาติไม่เที่ยง เป็นธรรมชาติเป็นทุกข์ (ย่อมเป็น), อ. เรา บวช  
แล้ว ไม่ได้เอาใจแล้ว เพื่ออันตั้งอยู่ด้วยดี ในความเป็นแห่งภิกษุ เพราะอาศัย (ซึ่งสรีระ) นี้ ตลอดกาล อันมีประมาณเท่านี้”  
ดังนี้ จับแล้ว ที่ชายแห่งผ้ากาสาวะ พันอยู่ ที่ท้องเกี่ยว ออกไปแล้ว จากเรือน ๑

อถสฺส อนนฺตรเคเห จิตฺตา สสฺสํ ตํ ตถา คจฺจนํ ทิสฺวา “อโย ปฏิกกฺกนฺโต, อิทาเนว อรณฺณโต อาคจฺจนฺโต  
กาสาวํ อุทฺเธ พนฺธโนโต นิทฺทมิ วิทฺธาภิมุขํ คจฺจติ; กิณฺहु ไซติ เคหํ ปวิสฺสวา นิทฺทมิ นานํ ฐิตํ ปลฺลิตฺวา  
“โส อิมํ ทิสฺวา วิปฺปฏิสํ สํวรา คโตติ ฌตฺวา ฐิตํ ปทิสฺวา “อุฏฺฐเหติ กาฬกณฺธิ, สามิโก เต ตํ นิทฺทมิ นานํ  
ทิสฺวา วิปฺปฏิสํ สํวรา คโต; นตฺถิ โส อิตฺถิ ปฏฺจาย ตฺยฺหติ อาห ๑

ครั้งนั้น อ. แม่ยาย (ของนายจิตตตตฺต) นั้น ผู้ยืนอยู่แล้ว ในเรือนอันมีระหว่างหาไม้ได้ เห็นแล้ว (ซึ่งนายจิตตตตฺต) นั้น  
ผู้ไปอยู่ เหมือนอย่างนั้น (คิดแล้ว) ว่า “(อ. นายจิตตตตฺต) นี้ ก้าวกลับแล้ว, (อ. นายจิตตตตฺต) นี้ มาอยู่ จากป่าเกี่ยว  
ในกาลนั้นนั้นเกี่ยว พันแล้ว ซึ่งผ้ากาสาวะ ที่ท้อง ออกไปแล้ว เป็นผู้มีหน้าเฉพาะต่อวิหาร (เป็น) ย่อมไป, (อ. เหตุ) อะไร  
หนอแล” ดังนี้ เข้าไปแล้ว สู่เรือน เห็นแล้ว ซึ่งจิตา ผู้ประพุดติหลังอยู่ รู้แล้ว ว่า “(อ. นายจิตตตตฺต) นั้น เห็นแล้ว  
(ซึ่งจิตา) นี้ เป็นผู้มีใจความเดือดร้อน เป็น ไปแล้ว” ดังนี้ ดีแล้ว ซึ่งจิตา กล่าวแล้ว ว่า “นะหนิงกาฬกณฺธิ (อ. เจ้า) จงลุก  
ขึ้น, อ. สามิ ของเจ้า เห็นแล้ว ซึ่งเจ้า ผู้ประพุดติหลังอยู่ เป็นผู้มีใจความเดือดร้อน เป็น ไปแล้ว, (อ. สามิ) นั้น ย่อมไม่มี  
แก่เจ้า จำเดิม (แต่กาล) นี้” ดังนี้ ๑

“อเปหิ อเปหิ อมม, กุโต ตสฺส คมนํ, กติปาเหเนว ปุณฺ อากมิสฺสตีติ ๑

(อ. จิตา นั้น กล่าวแล้ว) ว่า “ข้าแต่แม่ (อ. ท่าน) จงหลีกเลี่ยง, (อ. ท่าน) จงหลีกเลี่ยง, อ. การไป (ของสามิ) นั้น (จักมี)  
(แต่ที่) ไหน, (อ. สามิ นั้น) จักมา อีก โดยวันเล็กน้อยนั้นเกี่ยว” ดังนี้ ๑

โสปิ “อนิจจัง ทุกฺขนฺติ วตฺวา คจฺจนฺโต คจฺจนฺโตว โสตาปตฺติผลํ ปาปุณฺนิ ๑

(อ. นายจิตตตตฺต) แม่นั้น กล่าวแล้ว ว่า “(อ. สรีระ) นี้ เป็นธรรมชาติไม่เที่ยง เป็นธรรมชาติเป็นทุกข์ (ย่อมเป็น)” ดังนี้  
ไปอยู่ ไปอยู่เกี่ยว บรรลุแล้ว ซึ่งโสตาปัตติผล ๑

โส คนฺตฺวา ภิกขุ วนฺทิตฺวา ปพพชฺชํ ยาจิ ๑

(อ. นายจิตตตตฺต) นั้น ไปแล้ว ไหว้แล้ว ซึ่งภิกษุ ท. ขอแล้ว ซึ่งการบวช ๑

“น สกฺขิสฺสาม มโย ตํ ปพพาเซตฺถ, กุโต ตฺยฺหํ สมณฺหาโว, สตฺถกนิสาทนปาสาณสทิสํ ทว สีสฺนฺติ ๑

(อ. ภิกษุ ท. กล่าวแล้ว) ว่า “อ. เรา ท. จักไม่อาจ เพื่ออันยังเธอให้บวช, อ. ความเป็นแห่งสมณะ ของเธอ (จักมี) (แต่ที่)  
ไหน, อ. ศีระ ของเธอ เป็นเช่นกับด้วยแผ่นหินเป็นเครื่องลับซึ่งมีด (ย่อมเป็น)” ดังนี้ ๑

“ภนฺเต อิทานิ มํ อณุกมฺปาย เอกวารํ ปพฺพาเซธาติ ๖

(อ. นายจิตตหัตถ์ นั้น กล่าวแล้ว) ว่า “ข้าแต่ท่านผู้เจริญ (อ. ท่าน ท.) ขอจงยังกระผมให้บวช ลี้นวาระหนึ่ง ด้วยความอนุเคราะห์ ในกาลนี้” ดังนี้ ๖

เต ตํ อุปการวเสน ปพฺพชยีสฺส ๖

(อ. ภิกษุ ท.) เหล่านั้น (ยังนายจิตตหัตถ์) นั้น ให้บวชแล้ว ด้วยอำนาจแห่งอุปการะ ๖

โส กตฺติปาเหเนว สห ปฏฺฐิสฺมกิทาหิ อรหตฺตํ ปาปฺปณิ ๖

(อ. ภิกษุชื่อว่าจิตตหัตถ์) นั้น บรรลุแล้ว ซึ่งความเป็นแห่งพระอรหันต์ กับ ด้วยปฏฺฐิสฺมกิทา ท. โดยวันเล็กน้อยนั้นเทียว ๖